

ધોરણ : 7 સામાજિક વિજ્ઞાન

પાઠ – 5

આદિવાસી (અનુસૂચિત જનજાતિઓ)

સ્વાધ્યાય

પ્રશ્ન : 1 યોગ્ય જોડકાં જોડો.

અ

બ

(1) ગઢકઢંગા	→	(A) પાઈક
(2) વર્ષાસન	→	(B) સંગ્રામશાહ
(3) શ્રમિક	→	(C) પંજાબ
(4) અમનદાસ	→	(D) 70,000 ગામડાં
(5) ખોખર જનજાતિ	→	(E) નાનાં કુળોમાં વિભાજિત
(6) બલોચ	→	(F) ડાંગ-દરબાર

પ્રશ્ન : 2 ખાલી જગ્યા પૂરો.

(1) મુલતાન અને સિંધમાં લંઘા અને અરધુન જાતિઓનું આધિપત્ય હતું.

(2) અહોમ ભાષામાં રચવામાં આવેલી બુરંજી ઐતિહાસિક કૃતિ હતી.

(3) જનજાતિના સભ્યો કબિલાઈ પ્રથાથી એકબીજા સાથે જોડાયેલા હતા.

પ્રશ્ન : ૩ વિધાનો સાચાં છે કે ખોટાં તે જણાવો.

(1) અકબરના સેનાપતિ માનસિંહે ચેરજાતિ પર હુમલો

કરી વિજય મેળવ્યો હતો. ☐

(2) ગુજરાતમાં મીઠો, અહોમ અને ખોખર જેવી

જનજાતિઓ વસે છે. ☐

(3) ગોંડલોકો તોપનું નિર્માણ કરી શકતા હતા. ☐

(4) દક્ષિણ ભારતમાં વેતર, કોરાગા અને સારવાર જાતિના
લોકો વસતા હતા. ☐

પ્રશ્ન : 2 માગ્યા મુજબ નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.

1. આદિવાસી સમુદાયનું જીવન કઈ કઈ બાબતો પર નિર્ભર હતું ?

ઉત્તર :- આદિવાસી સમુદાયનું જીવન શિકારી પ્રવૃત્તિ, પશુપાલન, ખેતી, જંગલ અને પ્રકૃતિ પર નિર્ભર હતું.

(2) જનજાતિઓમાં જોવા મળતો સામૂહિકતાનો સિદ્ધાંત સમજાવો.

ઉત્તર : સામૂહિકતાનો સિદ્ધાંત સામૂહિક જીવન પર આધારિત છે. સમૂહમાં રહેવું, સમૂહમાં કામ કરવું અને ઉત્પાદનની સમૂહમાં વહેંચણી કરવી એ સામૂહિકતાના સિદ્ધાંતનું દર્શન છે. પ્રત્યેક જનજાતિના સભ્યો કબીલાઈ પ્રથાથી એકબીજા સાથે જોડાયેલા હતા; એટલે કે તેઓ સમૂહમાં રહેતા હતા. જનજાતિના લોકોની જમીનની માલિકી સંયુક્ત હતી. એ જમીન પર તેઓ કામ કરીને જે પેદાશો ઉત્પન્ન કરતા હતા તેની વહેંચણી પોતાના બનાવેલા નિયમો મુજબ પરિવારોમાં કરી લેતા હતા. આમ, જનજાતિના લોકોનું જીવન સામૂહિકતાના સિદ્ધાંત પર આધારિત હતું. આ ઉપરાંત, તેમનું જીવન સામૂહિક સ્વરૂપનું હોવાથી તેમની અર્થવ્યવસ્થામાં પણ સામૂહિકતાનો સિદ્ધાંત જોવા મળે છે.

(3) અહોમ સમાજ સુસંસ્કૃત હતો. આવું શાના આધારે કહી શકાય?

ઉત્તર : (1) અહોમ સમાજનો રાજા મંદિરો, બ્રાહ્મણો, કવિઓ, વિદ્વાનો વગેરેને જમીનનું દાન આપતો હતો. (2) અહોમ રાજાઓએ હિંદુ ધર્મ અપનાવ્યો હતો. (3) તેઓ રાજ્યમાં નાટ્યપ્રવૃત્તિને પ્રોત્સાહન આપતા હતા. (4) તેમના સમયમાં સંસ્કૃતની મહત્વની સાહિત્યિક રચનાઓનો અહોમ ભાષામાં અનુવાદ કરવામાં આવ્યો હતો. (5) 'બુજી' નામની ઐતિહાસિક ક્રાંતિને પહેલાં અહોમ ભાષામાં અને પછી આસામી ભાષામાં લખવામાં આવી હતી.

(4) ગોંડલોકોનો ઇતિહાસ અહોમ લોકોથી કેવી રીતે અલગ હતો?

ઉત્તર : અહોમ લોકો 13મી સદીમાં મ્યાનમારથી આવીને અસમની બ્રહ્મપુત્ર નદીના ખીણવિસ્તારમાં વસ્યા હતા. તેમણે ભુઈયા(ભૂસ્વામી / જમીનદાર)ની જૂની રાજકીય વ્યવસ્થાને બદલીને નવા રાજ્યની સ્થાપના કરી હતી.

16મી સદીમાં તેમણે ચુટિયો (ઈ. સ. 1523) અને કોચ-હાજો (ઈ. સ. 1581) રાજ્યોને પોતાના રાજ્યમાં ભેળવી તેમજ આજુબાજુની જનજાતિઓ પર વિજય મેળવી વિશાળ અહોમ રાજ્યની સ્થાપના કરી હતી. 17મી સદીમાં અહોમ લોકો દારૂગોળો અને તોપો બનાવતા હતા. ઈ. સ. 1662માં મીર જુમલાના નેતૃત્વ હેઠળની મુઘલ સેના સામે બહાદુરીપૂર્વક લડવા છતાં અહોમ લોકો પરાજિત થયા હતા.

આમ છતાં અહોમ પ્રજાના રાજ્યવિસ્તાર પર મુઘલોનું પ્રત્યક્ષ પ્રભુત્વ લાંબા સમય સુધી ટકી શક્યું નહિ. ગોંડલોકો ભારતના ગોંડવાના નામના વિશાળ વનપ્રદેશમાં રહેતા હતા. તે ભારતની જ પ્રાચીન જનજાતિઓ પૈકીની એક છે. તેઓ સ્થળાંતરિત ખેતી (ઝૂમ ખેતી) કરતા હતા. તેઓ નાનાં નાનાં કુળોમાં વહેંચાયેલા હતા. વિશાળ ગોંડ જાતિમાં દરેક કુળનો એક રાજા હતો. અકબરનામામાં જણાવ્યું છે કે, ગઢકઢંગાના ગોંડ રાજ્યમાં 70,000 જેટલાં ગામડાં હતાં. ગઢકઢંગાના પતન બાદ નિર્બળ બનેલા ગોંડ રાજ્ય શક્તિશાળી બુંદેલો અને મરાઠાઓના આક્રમણ સામે ટકી શક્યું નહિ. આમ, ગોંડલોકોનો ઇતિહાસ અહોમ લોકોથી અલગ હતો.

THANKS

FOR WATCHING